

Obsah:

1. Pozvání k obnově srdce i mysli	1
2. Svatý Josef v tereziánském Karmelu	2
3. Dvanáct stupňů mlčení	5
4. Recenze	9
5. „Moje je nebe a má je země...“	10
6. Myšlenky sv. Terezie z Avily III	11
7. Mystické spojení s Marií	15
8. Inzerce	15

1. POZVÁNÍ K OBNOVĚ SRDCE I MYSLI

Každý rok nám církev nabízí období, ve kterém více než kdy jindy zveme Pána do svého života, aby nás vnitřně očistil, usmířil, zcelil, aby nás proměnil ke své vlastní podobě. S Kristem smíme sestoupit do tajemství smrti a vzkříšení a tak nově nalézt sami sebe v Bohu. Tato obnova srdce i mysli, vůle i citu, která začíná Popeleční středou, je velikým darem pro církev i pro jednotlivce. Na tom nic nemění skutečnost, že je mezi lidmi vnímána spíše negativně. Není to ani tak čas odříkání jako spíše hledání. Je to čas upřímnosti a opravdovosti před Pánem, kdy s vírou předstupujeme před Něj s celou svojí bídou, hříšností a rozervaností. Je to čas čekání na milost, která se nabízí ne v naší aktivitě, ale v setkání s Kristem. Jen Pán může uzdravovat od kořene naše nemocné lidství, jen On může dotvářet naše pokřivené nitro k dokonalosti a plnosti své osoby. Nechme se tedy církví opět pozvat k obnově srdce i mysli, k přeměně celé naší bytosti skrze nové setkání s Kristem.

S přáním požehnané doby postní

P.Cyrl Vojtěch Kodet, O.Carm.

2. SVATÝ JOSEF V TEREZIÁNSKÉM KARMELU

P. Vojtěch od sv. Hedviky, OCD

Josefe, synu Davidův, neboj se přijmout Marii, svou manželku; neboť co v ní bylo počato, je z Ducha svatého. Počne a porodí syna a dáš mu jméno Ježíš.

Tohoto textu z první kapitoly Matoušova evangelia (verše 20-21) se v Tereziánském Karmelu denně používá jako antifony při společných modlitbách, při nichž prosíme naše řádové patrony o přímluvu. Svatý Josef zde vystupuje vedle Panny Marie, proroka Eliáše, svaté Terezie a svatého Jana od Kříže. Tím se řadí mezi nejvýznamnější a nejuctívanější světce našeho společenství. Odkud tento kult?

Úcta ke sv. Josefu před reformou

Na rozdíl od úcty k Bohorodičce se kult sv. Josefa objevuje v Církvi poměrně velmi pozdě. Ve východní Církvi je to v osmém století, v západní v podstatě až ve století třináctém a čtrnáctém. Tehdy je snoubenec Panny Marie a pěstoun oslavován jako vzorný muž starající se o Krista a Jeho Matku. Je to především Jean Gerson, který šíří úctu k němu. Známe jeho promluvu na Kostnickém koncilu, pronesenou 13. září roku 1416, kdy vedle Mariiny velikosti vyzvedl nebývalým způsobem i význam svatého Josefa.

Avšak prvním řeholním společenstvím, které jej začalo liturgicky oslavovat je právě karmelitánský řád. Ve 2. polovině 15. století se již slaví svátek tohoto světce a v roce 1580 nacházíme první oficium ke cti sv. Josefa v bruselském breviáři. Ale úcta k němu se dá vystopovat již dříve, prakticky takřka vzápětí po přechodu řádu do Evropy - během 13. století. Tehdy se však vázala na jednotlivé osoby či místa, která šířila tento kult. Co vedlo karmelitány k šíření úcty ke svatému Josefovi? Byl to jejich palestinský původ, který se odrážel v rozjímání o pozemském putování Ježíše Krista, a především jejich skrytý způsob života, jenž přímo nabízel reflexi o rodinném životě v Nazaretě? - Tyto otázky nelze spolehlivě zodpovědět, musíme se zde spokojit pouze s konstatováním, že karmelitáni uctívali Josefa Pěstouna tak vroucně a s takovou vírou, jako sotva kdo před nimi.

O jejich motivech poněkud svědčí obsah liturgických textů, které používali pro svátek 19. března. Oslavuje se v nich především jeho čistota. Tato ctnost je pro Karmel klíčová; je to ctnost, pro kterou bratři zvláštním způsobem uctívali a dodnes ctí i Pannu Marii. Vždyť „blahoslavení čistého

srdce, neboť oni uvidí Boha“ a kontempace - nazírání Boha - je centrem karmelitánského ideálu.

Je oslavován také jako ochránce Mariina panenství - jako ten, kdo ji chrání před zlem a případným neoprávněným podezříváním. A hlavně: je Ježíšovým pěstounem - osobou, které Bůh svěruje svého jediného milovaného Syna.

Zdůrazněna je i Josefova víra, která je (dle oficia) ještě bezvýhradnější než víra Abraháмова. Neboť jemu bylo odhaleno tajemství Vtělení, jež je tak nesnadné přijmout.

Terezie a sv. Josef

Třebaže však Karmel takto vroucně ctil svatého Josefa již před 16. stoletím, skutečný rozvoj svatojosefského kultu nalézáme až u svaté Terezie od Ježíše.

Bez přehánění se dá říci, že dějiny úcty k Ježíšovu pěstounovi se dají rozdělit na dvě období: před svatou Terezí a od svaté Terezie. Přičemž to druhé období je nesrovnatelně širší i hlubší.

Za rozvinutí kultu sv. Josefa v životě naší matky zakladatelky vděčíme její družné povaze. Ve svém životě byla v živém kontaktu s mnoha lidmi a to všech sociálních, kulturních i náboženských vrstev. A tento způsob jednání a bytí přenášela i na svět nadpřirozený, který zdaleka není tak vzdálen tomu přirozenému, jak bychom se někdy domnívali. Proto s Kristem rozmlouvá jako se svým Přítelem, proto se obrací na různé světce ve svých potřebách. Dochoval se její „seznam“ čtyřiatřiceti svatých, které zvláštním způsobem ctíla. Na prvním místě je - sv. Josef. Důvod? - „Nevím, jak je možno myslet na královnu andělů, jak mnoho vytrpěla s malým Ježíškem, a nevzdávat díky sv. Josefovi, který jim byl takovou oporou.“ (Život 6,8)

O její úctě k Mariinu snoubenci hovoří svědectví z procesu blahořečení, dosvědčuje je i její zpovědník, otec Jeroným Gracián: „Mezi těmi, o nichž vím, že velmi uctívali sv. Josefa, byla také matka Terezie od Ježíše z Avily, která pocházela ze vznešeného rodu a v zaslíbené zemi (to je: v Církvi) zakládala kláštery bosých karmelitek pod patronací sv. Josefa... Na základě úcty k tomuto světcí překonala mnoho těžkostí a během svého života i po své smrti působila mnoho divů.“ Tuto úctu si do kláštera Vtělení zřejmě přinesla z domova, zde se však rozvinula díky jejímu úsilí a především díky milosti zázračného uzdravení na jeho přímluvu, o němž svěřice píše v 5. a 6. kapitole Života.

Tato zkušenost ještě zintenzivnila její důvěru k svatému patriarchovi, takže mu svěřila i nejdůležitější dílo svého života: reformu karmelitánského řádu.

Tu začíná založením reformovaného kláštera v Avile. Dům nese jméno sv. Josefa (srv. Život 32,11) a mohl být založen jen díky jeho pomoci (Život 33,12). To, jak v něm bude Ježíšův pěstoun uctíván, „dosvědčuje i Panna Maria“: „Zdalo se mi, že mě naše Paní vzala za ruku a říkala mi, že ji má úcta k slavnému sv. Josefovi velmi těší, že dojde k založení kláštera, že náš Pán, ona i sv. Josef tam bude mít věrné služebnice...“ (Život 33,14). Proto i většina reformovaných klášterů, které založila, je mu zasvěcena. Pouze šest ze sedmnácti domů nenese jeho jméno a v žádném nechybí obraz tohoto světce. Kapitola sama pro sebe je pak socha sv. Josefa, která doprovázela světicí při všech zakládáních a kterou umístila v klášteře Vtělení na místo podpřevorky, když se tam proti vůli většiny sester stala představenou. „Tento“ svatý Josef ji vypravoval o všem, co sestry dělaly, takže se mu pak říkalo *Jose el Parlero* - upovídáný Josef a jeho ústa jsou do dnešního dne výmluvně pootevřená.

Je pochopitelné, že Terezie velmi dbala i o to, aby byl jeho svátek co nejslavnostnější, plný hudby, zpěvu, výzdoby, bohaté liturgie, ale i kvalitního kázání... Dejme ještě jednou slovo otci Graciánovi: „Vždycky, když zakládala nový klášter, nosila u sebe obraz tohoto slavného světce, kterého označovala za zakladatele řádu - tento obraz se nyní uchovává v Avile. Všichni, kdo se hlásí k řeholi bosých karmelitánů, uznávají za původce reformy sv. Josefa, s jehož pomocí matka Terezie vlastně tento řád založila; právě tak uznává celý karmelitánský řád za svou zakladatelku blahoslavenou Pannu Marii“.

„Velepíseň na sv. Josefa“

Rád bych zde citoval podstatnou část z bezesporu nejznámějšího a nejslavnějšího textu, jaký kdy byl v dějinách svatojosefské úcty napsán a který nacházíme právě u sv. Terezie v šesté kapitole jejího Života. Na dvou stránkách tu shrnuje celé učení o sv. Josefovi té doby, prohloubené o vlastní zkušenost.

„Viděla jsem jasně, že jeho pomoc byla vždy větší, než jsem mohla doufat. Nevzpomínám si, že bych ho někdy prosila o nějakou milost, aniž bych ji hned nedostala. A je to úchvatné vzpomínat na velkou přízeň, kterou mě Pán zahrnul, a na nebezpečí pro duši i tělo, z něhož mě vysvobodil na přímělu tohoto požehnaného světce. Jiným světcům, zdá se, že Bůh dovolil, aby nám přispívali v té či oné potřebě, zatímco já zakusila, že přímělu sv. Josefa se vztahuje na všechny. Tím nám Pán dává pochopit, že jako mu byl na zemi poddán, kde mu jako pěstoun mohl rozkazovat, tak i nyní na nebi udělá vše, oč ho požádá. To zakusily i různé jiné osoby, které se mu na mou radu svěřily. Mnoho jiných se stalo jeho ctiteli nedávno, protože zakusili tuto pravdu...“

Toho, kdo mi nevěří, prosím jen pro lásku Boží, aby to zkusil, a pozná z vlastní zkušenosti, jak je prospěšné svěřit se tomuto slavnému patriarchovi a uctívat ho. Zvláště lidé oddaní modlitbě mají mít k němu důvěrný vztah, neboť nevím, jak je možno myslet na královnu andělů a jak mnoho vytrpěla s malým Ježíškem a nevzdávat díky svatému Josefovi, který jim byl takovou oporou. Kdo nemá učitele, který by ho naučil, jak se má modlit, zvol si za vůdce tohoto slavného světce a nezmylí se...“ (Život 6,6.8).

V tomto textu je především vyzdvihnuta moc svatého Josefa, kterou má na základě toho, že je „otec Ježíšův“. Je tím, kdo nám může být pomocníkem ve všech našich záležitostech, ale především na cestě modlitby.

Dědictví sv. Terezie

Jeden francouzský autor uvádí: „V proslulé reformátorce Karmelu našli papežové vydatnou pomoc pro šíření kultu sv. Josefa. Mnoho pro to udělal už Gerson, avšak Terezie udělala tisíckrát víc osobně i prostřednictvím reformovaných karmelitánů a karmelitek. Především jí vděčí sv. Josef za to, jak je zde na zemi oslavován.“

Tereziánský Karmel skutečně převzal toto dědictví své svaté matky a rozšířil je do celého světa. Bylo by únavné a bez konce chtít vyjmenovat jednotlivě, čím vším k tomu přispěl. Stačí poukázat na jednu skutečnost: i klášter našich bosých karmelitek v Praze je zasvěcen sv. Josefovi a nad vchodem (a já věřím, že nejenom tam) trůní jeho socha...

Možná, že nejsi jako sv. Terezie, abys mohl uctívat tolik světců a tak jako ona, avšak i ty můžeš mít důvěru ve svatého Josefa tak velikou, že zakusíš podobné věci jako ona.

3. DVANÁCT STUPŇŮ MLČENÍ

Sr. Marie Milena od Ježíše OCD

Sestra Marie Milena žila v Karmelu v Paříži a zemřela v pověsti svatosti. Jednou šla jedna spolusestra kolem její cely do společné rekreace a zahlédla ji jako ve vytržení. Když sestra Milena přišla do rekreace, zeptala se jí: „Co jste právě dělala?“ Ona jí odpověděla: „Naslouchala jsem mlčení“. „A co Vám povědělo mlčení?“ Jako odpověď napsala jí toto zde. Je to postupné utišení, uklidnění, upokojení celého člověka. Nám je dnes slovo „mlčení“ nezvyklé. Místo mlčení můžeme prostě říci „pokoj“. Je to pokoj, který dává Duch svatý. Bez něho je nitro člověka plné zmatku a hluku. „Bezbožní nemají v sobě pokoj“ (Iz 48,12).

Pokoj přinesl na svět Ježíš Kristus. To zpívali andělé při jeho narození a to byl jeho pozdrav při jeho vzkříšení: „Pokoj vám“. V první sloce básně svatého Jana od Kříže zpívá duše o svém štěstí: „Když můj dům již v spánku odpočíval“.

V Lurdech bývalo u jeskyně plno hluku, hlasitého modlení a zpěvů v různých jazycích, překřikovali se jedni přes druhé. Teď je vidět blízko jeskyně nápisy: „*Silence*“ (mlčení). Je tam zvláštní tichá atmosféra modlitby. Panna Maria miluje pokoj. „Matičko pokorná, tichá“. Mlčení ji připravilo na Zvěstování.

Jedna z hlavních známek naší doby je ztráta mlčení.

Dá se říci, že vnitřní život spočívá převážně v tomto jediném slově: *Mlčení!* Mlčení tvoří světe. Ono je začíná, vede dále a dokonává.

Věčný Bůh pronesl jediné slovo, to je Slovo. Tak by i všechna naše slova měla obsahovat *Ježíše*. Jak je krásné toto slovo *mlčení!*

1. Mluvit málo k tvorům a mnoho k Bohu.

To je první, ale nezbytný krok na osamělých cestách mlčení. Je to škola základních poznatků, které disponují ke spojení s Bohem. Zde duše studuje a prohlubuje tuto ctnost, v duchu Evangelia, v duchu řehole, kterou přijala, v účtě k posvátným místům, k osobám, a zvláště k tomu jazyku, na němž tak často spočine Slovo Otce, Slovo, které se stalo tělem! Mlčení vůči světu, mlčení vůči novinkám, mlčení i s těmi nejspravedlivějšími dušemi: Maria se ulekla hlasu anděla ...

2. Mlčení v práci, v pohybech.

Mlčení v chůzi; mlčení očí, uší, hlasu; mlčení celé vnější bytosti, které připravuje duši na přejítí v Boha. Duše si zasluhuje, pokud je na ní, těmito prvními snahami slyšet hlas Pána. Jak je tento první krok velice odměněn! On ji volá na poušť, a proto se v tomto druhém postavení vyhýbá všemu, co by ji mohlo rozptylovat. vzdaluje se hluku, utíká se sama k *tomu, jenž je sám*. Tam ochutná první plody spojení s Bohem a zakusí žárlivost svého Boha. To je mlčení usebranosti, nebo usebranost v mlčení.

3. Mlčení obraznosti.

Tato schopnost zaklepe první na zavřené dveře Snoubencovy zahrady, spolu s ní divné pocity, nejasné dojmy, smutky. Ale na tomto odtazivém místě podá duše Miláčkovi důkazy své lásky. Představí této mohutnosti, kterou nelze zničit, krásy nebe, půvaby svého Pána, scény Kalvárie, dokonalosti svého Boha. Tu i ona zůstane v mlčení, bude mlčenlivou služebnicí božské lásky.

4. Mlčení paměti.

Mlčení vzhledem k minulosti ... zapomenutí. Je třeba nasycit tuto schopnost vzpomínkou na všechna Boží milosrdenství ... Je to vděčnost v mlčení, je to mlčení díky.

5. Mlčení k tvorům.

Jaká je bída našeho přítomného stavu! Duše na sebe pozorná se často přistihne, jak rozmlouvá vnitřně s tvory, že odpovídá jejich jménem. Ach to pokoření, nad kterým nařikali svatí! Tu ať se duše stáhne do nejniternejších hlubin onoho skrytého místa, kde přebývá nepřístupná Velebnost ve velesvatyni a kde Ježíš, její Utěšitel a její Bůh se jí odhalí a zjeví jí svá tajemství a dá jí okusit budoucí blaženost. Tu jí dá odpor ke všemu, co není on, a všechno pozemské ji poněmhu přestane rozptylovat.

6. Mlčení srdce.

Je-li jazyk němý, jsou-li smysly v klidu, mlčí-li obraznost, paměť i tvorové a vytvářejí samotu, když ne kolem, tak aspoň v nitru této snoubenecké duše, bude srdce působit jen málo hluku. Mlčení afektů (citů), antipatií, mlčení tužeb v tom, co mají příliš ohnivého, mlčení horlivosti v tom, co je v ní nerozvážného, mlčení nadšení v tom, co má v sobě přemrštěného, mlčení až do povzdechů! ... Mlčení lásky v jejím roznicení, ne v onom roznicení, jehož původcem je Bůh, ale v tom, do něhož se mísí přirozenost! Mlčení lásky je láska v mlčení... Je to mlčení před Bohem, krásou, dobrotou, dokonalostí!... Mlčení, které nemá nic tísnivého, nuceného. Toto mlčení poškozují tak málo něžnost, sílu lásky, jak přiznání chyb poškozují mlčení pokory, jak tlukot křídel andělů, o němž mluví prorok, škodí mlčení jejich poslušnosti, jak fiat uškodilo mlčení v Getsemanech, jak věčné *Sanctus* škodí mlčení serafů!...

Mlčící srdce je srdce panny, je to melodie pro srdce Boží! Lampa se stravuje bez hluku před svatostánkem a kadidlo stoupá v mlčení až k trůnu Spasitelovu: takové je mlčení lásky. V předcházejících stupních bylo mlčení ještě nářkem země, na tomto stupni se duše pro svoji čistotu začíná učit první notu posvátného chvalozpěvu, který je zpěvem nebes.

7. Mlčení přirozenosti, sebelásky.

Mlčení při pohledu na svou pokaženost, na svou neschopnost. Mlčení duše, která má zálibu ve své poníženosti. Mlčení při pochvalách, při váženosti. Mlčení před pohrdáním, dáváním přednosti, reptáním, je to mlčení vlídnosti a pokory. Mlčení přirozenosti před radostmi nebo lahodami. Květ se rozvíjí v mlčení a jeho vůně v mlčení chválí Stvořitele: vnitřní duše má činit taktéž. Mlčení přirozenosti v soužení nebo protiven-

ství. Mlčení v postech, bděních, únavách, v zimě i v horku! Mlčení ve zdraví, v nemoci při zbavení všeho: to je výmluvné mlčení pravé chudoby a pokání, přemilé mlčení odumření všemu stvořenému a lidskému. Je to mlčení lidského já přecházejícího v to, co chce Bůh. Záchvěvy přirozenosti nedovedou rozrušit toto mlčení, protože ono je nad přirozeností.

8. Mlčení ducha.

Umčlet myšlenky neužitečné, příjemné, přirozené. Jen ty škodí mlčení ducha, a ne myšlenka sama o sobě, ta nemůže přestat existovat. Náš duch chce pravdu a my mu dáváme lež! Podstatná pravda je Bůh! Bůh postačí svému božskému rozumu a nestačí ubohému lidskému rozumu! Co se týká Božího nazírání, stále, bezprostřední není možné ve slabosti těla, leda z čistého daru jeho dobroty. Mlčení v úkonech vlastních duchu, vzhledem k víře, je spokojit se s jejím temným světlem. Mlčení k subtilnímu uvažování, které oslabuje vůli a vysušuje lásku. Mlčení v úmyslu: čistota, prostota. Mlčení v hledání sebe. V meditaci mlčení zvědavosti. V modlitbě mlčení vlastních úkonů, ty jen překáží Božímu působení. Mlčení pýchy, která se hledá ve všem, všude, a vždy, která chce krásné, dobré a vznešené; to je mlčení svaté prostoty, úplné oproštěnosti, přímosti. Duch, který bojuje proti těmto nepřítelům se podobá těm andělům, kteří neustále patří na Boží tvář. Takovou mysl, ve stálém mlčení, povznášá Pán až k sobě.

9. Mlčení úsudku.

Mlčení co se týče osob, mlčení co se týče věcí. Nesoudit, neprojevat své mínění. Někdy nemít žádné, když to není proti rozumnosti nebo lásce. To je mlčení blahoslaveného a svatého dětství, je to mlčení dokonalých, je to mlčení andělů a archandělů, když následují Božích rozkazů. Je to mlčení vtěleného Slova.

10. Mlčení vůle.

Mlčení k přikázáním, mlčení k svatým předpisům řehole je, abychom tak řekli, pouhé vnější mlčení vlastní vůle. Pán nás chce naučit něco hlubšího a těžšího, mlčení otroka pod ranami svého pána. Ale šťastný otrok, neboť pán je Bůh! Toto mlčení je mlčení oběti na oltáři, je to mlčení beránka, kterého zbavují jeho rouna, je to mlčení v temnotách, které brání dožadovat se světla, alespoň těšícího.

To je mlčení v úzkostech srdce, v bolestech duše. Mlčení duše, jež se viděla v Boží přízni a teď se cítí odvrženou a nepronese ani slova: proč? dokdy? Je to mlčení v odevzdanosti, mlčení pod přísným pohledem Božím, pod tíhou jeho božské ruky, mlčení bez jiné stížnosti, než stížnosti

lásky. Je to mlčení ukřižování, je to víc než mlčení mučedníků, je to mlčení smrtelné úzkosti Ježíše Krista. Ano, toto mlčení je jeho božské mlčení a nic se nedá srovnat s jeho hlasem, nic neodolá jeho prosbě, nic není více hodno Boha než takováto chvála v bolesti, než toto *fiat* pod lísem, než toto mlčení ve smrtelném zápasu! Zatímco se tato pokorná a svobodná vůle, pravý celopal lásky, láme a ničí pro slávu Božího jména, on ji přetváří ve svou božskou vůli. Nuže, co jí ještě chybí k dokonalosti? Čeho je ještě třeba ke spojení? Čeho je třeba k dokončení Krista v této duši? Dvou věcí: to první je poslední vzdech lidské bytosti; ta druhá je již jen něžná pozornost k milému, jehož božský polibek je nevýslovnou odměnou.

11. Mlčení se sebou samým.

Nemluvit si vnitřně, neposlouchat se, nestěžovat si a ani se neutěšovat. Jedním slovem, mlčet se sebou samým, zapomenout na sebe, zůstat zcela sám s Bohem; uniknout sám sobě, odloučit se od sebe sama. Hle, to je nejobtížnější mlčení a přece tak podstatné pro tak dokonalé spojení s Bohem, jakého je schopen tak ubohý tvor, který s pomocí milosti dospěje často až sem, ale zastaví se na tomto stupni, poněvadž je nechápe, a ještě méně praktikuje. To je mlčení nicoty. Je hrdinnější než mlčení smrti.

12. Mlčení s Bohem.

Na začátku Bůh pravil duši: „Mluv málo k tvorům a mnoho se mnou“. Zde jí praví: „Již mi nemluv“. Mlčení s Bohem, to je přilnout k Bohu, předstoupit před Boha, vydat se, obětovat se mu, zničit se před ním, klanět se mu, milovat ho, naslouchat mu, rozumět mu, spočinout v něm. Je to mlčení věčnosti, je to spojení duše s Bohem.

Jedna spolusestra zahlédla sestru Marii Milenu jako u vytržení. Potom se jí ptala, co v tu chvíli dělala. Ona jí odpověděla: „Naslouchala jsem mlčení“.

Přeložil a sestavil P. Metoděj Minařík, O.Carm.

4. RECENZE

Sestra Maria Laetitia: Tajemství radosti

Vydalo Karmelitánské nakladatelství

„Radost!“, říkával jeden můj známý kněz, kdykoliv byl zavolán na kobereček. „Radost, pane tajemníku!“

Už jsem jej dlouho neviděl, takže vlastně ani nevím, co bylo dál, ale ať už to dopadlo jakkoliv, životní příběh onoho kněze je samotnou podstatou

radosti. - Ne však radosti světské, protože „*potěšení si můžeme obstarat*“, ale té pravé a nefalšované Radosti, kterou, jak říká sestra Marie Laetitia, „*můžeme pouze přijímat*“.

Příběh, o němž jsem se zmínil na začátku, se udál před více než patnácti lety, ale tisíce jemu podobných se dějí dodnes a budou se dít tak dlouho, jak dlouho bude nad námi ta *opravdová Radost*, která je (jak sami víme) našťěstí dokonale věčná.

Není těžké vysledovat, odkud berou hrdinové všech těchto příběhů sílu k svému nezměrnému optimismu. - Prostě, hledali radost a hledali ji podle všeho dobře.

Proto i vy, kdo toužíte nalézt *tajemství radosti*, dobře hledejte a jako malou pomlčku přijměte třeba stejnojmennou knížku, jejíž autorka volně navazuje na encykliku Pavla VI. „*Gaudete in Domino*“.

Takže, „*Radost, milí čtenáři!*“ - A pamatujte: „*Radost není něco, ale Někdo.*“

T. M. Cigánek

5. „MOJE JE NEBE A MÁ JE ZEMĚ...“

Jan od Kříže

Nic mi nevezmeš, můj Bože, z toho, co jsi mi už jednou daroval ve svém jednorozeném Synu Ježíši Kristu. V něm jsi mi dal vše, po čem toužím. Proto se budu radovat, když na tebe čekám a ty přicházíš.

Avšak - proč váhavě čekat, když přece mohu Boha milovat na místě ve svém srdci?

Moje je nebe a má je země, moji jsou lidé, dobří jsou moji a zlí jsou moji, moji jsou andělé, má je Matka Boží, všecko, co tu je, je moje; ano Bůh sám je můj a žije pro mne, neboť Kristus je můj a je tu zcela pro mne. Tedy - co chceš, co tu ještě hledáš, duše moje? Tvoje je všecko a vše je pro tebe. Nemysli si, že jsi tak nepatrný, a neživ se drobky, které padají ze stolu tvého Otce.

Napřim se a buď nádherný ve své nádhře, žij v ní a těš se z ní - a přání tvého srdce se naplní.

(z: „Modlitby zamilovaného“, Karmelimpulse, 4,IV,4,1994)

Přeložil Dr. Vojtěch Pola.

6. MYŠLENKY

sv. Terezie z Avily III

„Co to jenom je, můj Bože, že v duši, která se chce líbit jen tobě, spočinutí v tobě vede k únavě?“

(Hlas duše k Bohu 2,2)

Dějiny křesťanství znají chybné pojetí v duchovním životě, které církev poznala už v časně době (1.-3.stol.) a odsoudila ho: dualismus. Všem jeho historickým názorům je společný postoj, s nímž se setkáváme ještě dnes a jenž se dá shrnout do vzorce: Bůh je dobrý - svět je zlý.

„Svět“ - to jsou lidé, především ti, kteří se dotýkají srdce, to je práce a povolání, to je tělo se vším, co se v něm hýbe, předně sexualita, to jest požitek krásna a radost z něho, to je příroda a okolní svět, to je rozum a věda..., to je právě všechno, co je „světské“.

Dualismus je postoj, který nazýváme v naší době výstižně „opovrhováním světem a životem“. Je dodnes patrný - většinou zcela neuvědoměle - i u duchovních lidí. Ukazuje se v pojetí, že skutečné „celé odevzdání se“ Bohu je možné jenom tomu, který žije mimo manželství a zcela a úplně „opustí svět“; rubem toho je znehodnocení manželství jako méně vhodného způsobu moci žít opravdově s Bohem. Ukazuje se v nadměrném oceňování rádového života jako lepší, intenzivnější cesty a „dokonalého stavu“ křesťanství nebo ve slově, užívaném ještě mnohdy v úředních textech, „plnějšího“ následování Ježíše v duchovních povoláních. Ukazuje se dále v pohledu na askezi, která se domnívá, že musí potlačovat každou radost z krásného a přirozeného. Ukazuje se v pojetí, že život zaměřený na Boha vylučuje přátelství a důvěrnost k lidem... Krátce: dualismus je všude tam, kde člověk zapomíná, co říká Bible na konci dnů stvoření: „*Bůh viděl všechno, co učinil: bylo to velmi dobré.*“ (Gen 1,31) - a stejně tak zapomíná, že Ježíš se nechal nazývat raději *žroutem a pijanem* (Mt 11,19; Lk 7,34), než aby procházel krajinami jako chmurný asketa.

Takové představy byly podporovány nesprávně chápaným překladem slova, které bylo nalezeno po Terezině smrti v jejím breviáři: „*Sám Bůh stačí.*“ Co mínila Terezie (nebo Jan od Kříže, od něhož verše asi pocházejí podle novějších poznatků) svým „*Sólo Dios basta*“, bychom měli formulovat lépe slovy: „*Sám Bůh stačí.*“ Neboť Terezie jistě nechtěla říci, že člověk smí mít na očích jen „Boha samého“, nýbrž že může teprve *tehdy* sebe sama a *celý svět*, do něhož ho Stvořitel postavil, *správně* vidět, zacházet s ním a těšit se z něho, když našel osobní vztah k Bohu. „Svět“ tedy

není vyloučen, nýbrž vztahem k Bohu, který všechno miluje, co stvořil, teprve správně nazírán v plném pohledu duchovně žijícího člověka.
 „Co to jenom je, můj Bože, že v duši, která se chce líbit jen tobě, spočívání v Tobě vede k únavě?“ - to píše Terezie zcela v „originálním tónu“ své zkušenosti a svého přesvědčení! Zbožnost zaměřená jen na Boha vede k „únavě“, vede do úzkých; neboť Bůh Ježíš hledá toho, kdo se s ním *přiklání k jeho milovaným tvorům*. Jan od Kříže, Tereziin přítel a společník, se může modlit s *plnou životní radostí*: „Moje je nebe a má je země...“
 Problematické na dualismu je to, že brání *pravdivému* pohledu na skutečnost, především také na velká duševní díla - jako na život mimo manželství, ale i na manželství, na řádový život, ale i na „laickou“ existenci, na samotu před Bohem, ale i na přátelství, na askezi, ale i na radost z krásy a dobra, na přírodu a na na spolustvoření, na tělo a na duši... A nakonec je dualismus postojem, který brání výhledu na Boha, jež se v Ježíši stal pravým člověkem a Bohem, a který člověku brání věřit, že Bůh učinil skutečně všechno, i všechno v tomto světě, ne sice ještě dokonalým, ale *dobrym*.

P. Reinhard Körner OCD

„Bůh mi dal dar působit na své bližní sympaticky...“ (Život 2,8)

Terezie, velká mystička, „expert“ ve styku s Bohem, chápala jako vysloveně dobré stykat se s lidmi a žít v přátelství. Bez nafoukanosti mohla říci o sobě: „Bůh mi dal dar působit na své bližní sympaticky, a tak jsem byla u všech oblíbená.“ Její všední život ukazuje, že tomu tak skutečně bylo, ano že přímo toužila po lidském přátelství a náklonnosti. Láska k Bohu a lidská náklonnost pro ni nejsou protikladem. Nejzřetelněji se to projevuje v jejím přátelství k P.Jerónimo Graciánovi. Její chování vůči němu a jiným vyzývá k zamyšlení nad opravdu brilantním tématem: jak totiž se snáší láska k Bohu a lidská náklonnost. Často se vidí právě v tom protiklad.

Před láskou k Bohu se prý nemá, říká se stále znovu, dávat přednost ničemu, ale vůbec ničemu, ani ne nejmilejším lidem. Z tohoto pojetí vyrůstají nezdárka konflikty, které působí v životě dotčeného člověka pustošivě: pocity viny, obavy... Není divu, že mnoha lidem byla takovou zbožností vyhnána radost z víry a z náboženství.

U Terezie je tomu jinak. Může říci bez pocitu viny, že působila na své bližní sympaticky a proto byla u všech oblíbená. Toto jasno jí ovšem nebylo dáno od počátku. Její vstup do kláštera byl motivován ještě stra-

chem, že svou ženskou „ješitností“ a svou radostí z lidských setkání něco ubírala Bohu, a myslela, že klášterním životem to musí zase odčinit (srv. Život 3,6).

Jak došla Terezie k radikální změně svého myšlení a jednání, k tak zcela jinému pohledu?

Důležitou pomocí byla vzpomínka na základní poznatek z dětství, že nakonec všechno na zemi je pomíjící a nic nemá trvání a není věčné; Terezie to nazývá „pravdou mého dětství“ (Život 3,5). „Jen Bůh trvá“, říká si později, všechno ostatní *nemá* trvání. - Toto poznání ji ochránilo před tím, aby se vrhala do vztahů s očekáváním absolutnosti; neboť i hluboce prožívaná bliženecká náklonnost nemůže, to jí bylo jasné, naplnit její poslední touhu: „Teprve Bůh stačí.“

Terezii dále pomohlo, že mohla věřit Bohu - lépe řečeno, že se v průběhu svého života naučila, že může Bohu věřit -, že ji miluje takovou, jaká je. Tato jistota ji vede k přesvědčení, že to, že je sympatická, dostala od Boha, jako výraz jeho lásky k ní, kterou zakoušela sama i druzí. Nemusí nyní považovat Boha za konkurenta jejích bliženských vztahů. Spíše se Bůh stává tím, který jí daroval zkušenost, že je lidmi milována a „přijímána“, a že jí to poskytuje od srdce; že je lidmi milována, je jí znamením, že je milována Bohem.

Oba poznatky dohromady - na jedné straně „teprve Bůh stačí“ a na druhé straně, že všechna mezilidská náklonnost je Bohem chtěná a darována - pomohly Terezii k pravé lásce k lidem: mohla jim ukázat náklonnost s otevřeným srdcem, srdečně se radovat z jejich náklonnosti k ní, a současně zůstala svobodná vůči sentimentální závislosti.

Být milována Bohem a lidmi - a láska k Bohu a k lidem - nestojí v konkurenci, nejsou vůči sobě jako „buď anebo“. Kdo tomu může věřit jako Terezie, vyrůstá do integrované osobnosti. Nutným důsledkem toho je, že bude „na bližní působit sympaticky a bude u všech oblíben“.

P. Ulrich Dobhan OCD.

„Když se člověk obrátí k lidem, je nehlouběji spojen s Tebou.“ (Hlas duše k Bohu 2,2)

Myslel jsem že jsem nečetl správně, když jsem narazil poprvé na tato slova v jednom z menších Tereziiných spisů (Díla, sv.5): „Ó můj Ježíši, tak velká je tvoje láska k lidským dětem, že se ti prokazuje největší služba, když se člověk neobrací k tobě, ale k nim, neboť tehdy je člověk s tebou spojen

nejhlouběji.“ Aby vynikl kontrast, formulujme větu, jak bychom ji asi očekávali: Největší službu ti prokazujeme, když z lásky k tobě opustíme lidi a přikloníme se jen k tobě... Dodnes je rozšířen názor, že dokonalá zbožnost předpokládá zanechat „svět“ a bližní, aby se mohla nerušeně a nedílně odevzdat Bohu...

Terezie tomu zjevně rozhodně odporuje. Alternativa Bůh nebo člověk je jí cizí. Ve svém přátelském vztahu ke Kristu (který nezačala ona, ale on) poznává, jak velká je jeho „láska k lidským dětem“. Tak se její život stává spolu-láskou s ním. Všechno její hledání Boha, všechna její modlitba jako přátelské bytí s Kristem a v Kristu nemá v důsledku toho za cíl čisté osobní niternost s Bohem, nýbrž stala se základnou, z níž žije přátelský vztah ke svým bližním. U Ježíše odhaluje, že Božím zájmem není obětování lidských vztahů, nýbrž jejich prohloubení a léčení.

Zbožnost, zaměřená čistě na vztah k Bohu, je vlastně útekem před Bohem a před jeho „láskou k lidským dětem“. Zabraňuje lidskému zrání, bližním nevyhovuje a nad to také májí Boha, v každém případě toho Boha, který se v Ježíši ukázal jako ten, který se obrací ke svým tvorům a hledá ty, kteří žijí s ním - s jejichž lidskými srdci se může „spojit“ a sjednotit v lásce k jeho tvorům.

Ovšem i Terezie varuje před takzvanými „partikulárními přátelstvími“ (viz: Cesta k dokonalosti, kap.4). Tím se však neobrací proti pravým mezilidským vztahům, nýbrž proti způsobům chování, které jsou spíše spojením proti druhým ve společenství, mají tedy málo společného s přátelstvím. Právě takové způsoby chování se mohou překonat a vyléčit, kde jdeme na základě přátelského vztahu k Bohu cestou k přátelství s bližními.

Ježíš neřešil ani lásku k bližním ve prospěch lásky k Bohu, ani lásku k Bohu ve prospěch lásky k bližním. Obojí patří k sobě, i při jejich trvalém napětí. A při tom „láska“ není pouhý cit, zaměřený na lidi všeobecně. Terezie prožívá hluboká, velmi konkrétní přátelství s ženami a muži. Když mohla dokonce bolestně postrádat jejich blízkost, není to známka „nedokonalosti“: byla si tím spíše vědoma, nakolik ona sama žije z lidské náklonnosti a nakolik potřebuje přátelství ke svému životu - právě pro svou lásku k Bohu. Nevyměňuje Boha za člověka a člověka za Boha - neboť to by znamenalo opustit lidi i Boha...

P. Thomas Röhr OCD
(Kernworte der Hl. Teresa von Avila (2), Karmel-Impulse, 4, IV, 59, 1994.)

Přeložil Dr. Vojtěch Pola.

7. MYSTICKÉ SPOJENÍ S MARIÍ XVIII

Dne 5. dubna 1669 se mi opět dostalo ducha mariánského života v Marii a skrze Marii v Bohu, pro Boha a skrze Boha, jak jsem jindy obširně psala Vaší důstojnosti.

Požívám láskyhodné Matky a jsem s ní spojena velmi vznešeně, čistě, prostě, duchovně, otažitě v duchu, bezprostředně spojena a jakoby učiněna jedno s beztvárnou podstatou Boží. Neboť duše, Bůh a Maria jsou zde pouze jedno, protože má duše je velmi důvěrně a prostě pohlcena v Bohu a v Marii a jak se zdá, působí tento duch mariánského života v Marii někdy, a zvláště při modlitbě, extázi, neboť tu je v duši větší necitnost, nehybnost těla, zbavení smyslů, zastavení mohutností atd. Duše je, jak se zdá, mimo tělo a jsem v nebezpečí, že mě to uvede do rozpaků, zvláště při přijetí svatého přijímání, neboť jsem stěží schopna sebe a mám sotva sílu či pomyšlení na to, abych otevřela ústa, ačkoli to nebývá dlouho.

Začíná to obyčejně jakousi přemírou a plameny lásky k Bohu a naší láskyplné Matce s vnitřním jásáním a plesáním srdce, jsem jakoby přemožena líbeznu, něžnou a zároveň silnou a vroucí láskou, již jsem jakoby duchovně spojena nebo aspoň velmi obveselena v duchu a v tu dobu jsou všechny duševní mohutnosti jak nižší, tak vyšší ve velmi dobrém rozpořádání a duchovně napájeny.

8. INZERCE

Růženec s Janem Pavlem II.

Další v sérii sešitků, které mají pomoci prohloubit modlitbu růžence. Tentokrát je inspirovaný myšlenkami papeže Jana Pavla II.
sešit 40 str., 20 Kč

Biskupská synoda o zasvěceném životě

Poselství synody a svědectví účastníka

Všichni křesťané a především řeholníci mají zájem dozvědět se, co se projednávalo na nedávné biskupské synodě. Dříve než o ní vyjde papežský dokument, nabízíme vám pro první informaci tuto brožurku. Najdete v ní poselství synody a dále referát jejího účastníka, generálního představeného OCD.

Předb. cena 28 Kč

Georg Stoff: Síla na cestu

Vyznání víry z pohledu nemocných a umírajících. Pomáhá přijmout smrt a najít cestu k pravému Domovu - ke Kristu.

Předb. cena 50 Kč

Anselm Grün: Půst

Dílo věnované jednomu z důležitých momentů křesťanského duchovního života. Odkrývá význam půstu pro zdravý a vyvážený duchovní růst z biblického, lékařského, psychologického hlediska i z postní praxe prvotní církve.

Překlad Josef Hermach, brož. cca 64 str., březen, předb. cena 29 Kč

Wilfrid Stinissen: Cesta vnitřní modlitby

Modlitba jako cesta, s jejími etapami růstu, přes „noc smyslů“ a „noc ducha“, až ke kontemplaci, to je obsahem knihy, která velmi srozumitelně a podrobně poukazuje na krize růstu v modlitebním životě a jejich překonávání.

Překlad Dagmar Chvojková, brož. cca 80 str. březen, předb. cena 39 Kč

Mimořádná nabídka:**Jan Pavel II.: Překročit práh naděje**

Knihy je vrcholným filozofickým a náboženským dílem papeže Jana Pavla, které se vyslovuje k nejnaléhavějším otázkám dnešní doby. Vychází při příležitosti návštěvy sv. Otce v České republice v květnu '95.

Váz. s přebalem, 200 str., cca 139 Kč

Kazeta: Prof. Vodrážka: Improvizace na gregoriánský chorál

Unikátní snímek romantických varhan z kostela v Praze - Karlíně, které „rozehrál“ geniální improvizátor. Jsou zde představeny tři různé chorální mody. Chorál zpívají mnišky - dominikánky z Prahy - Lysolaj.

Cena 75 Kč

KARMEL - časopis Řádu bratří blahoslavené Panny Marie Karmelské se sídlem v Kostelním Vydří. Vydává Karmelitánský klášter tamtéž.

Odpovědný redaktor: P. Vojtěch Kodet, O.Carm.

ISSN - KARMEL 1210 - 499X

Podávání novinových zásilek povoleno Oblastní správou pošt v Českých Budějovicích, Čj: P - 6975 / 92 ze dne 13. prosince 1993.